

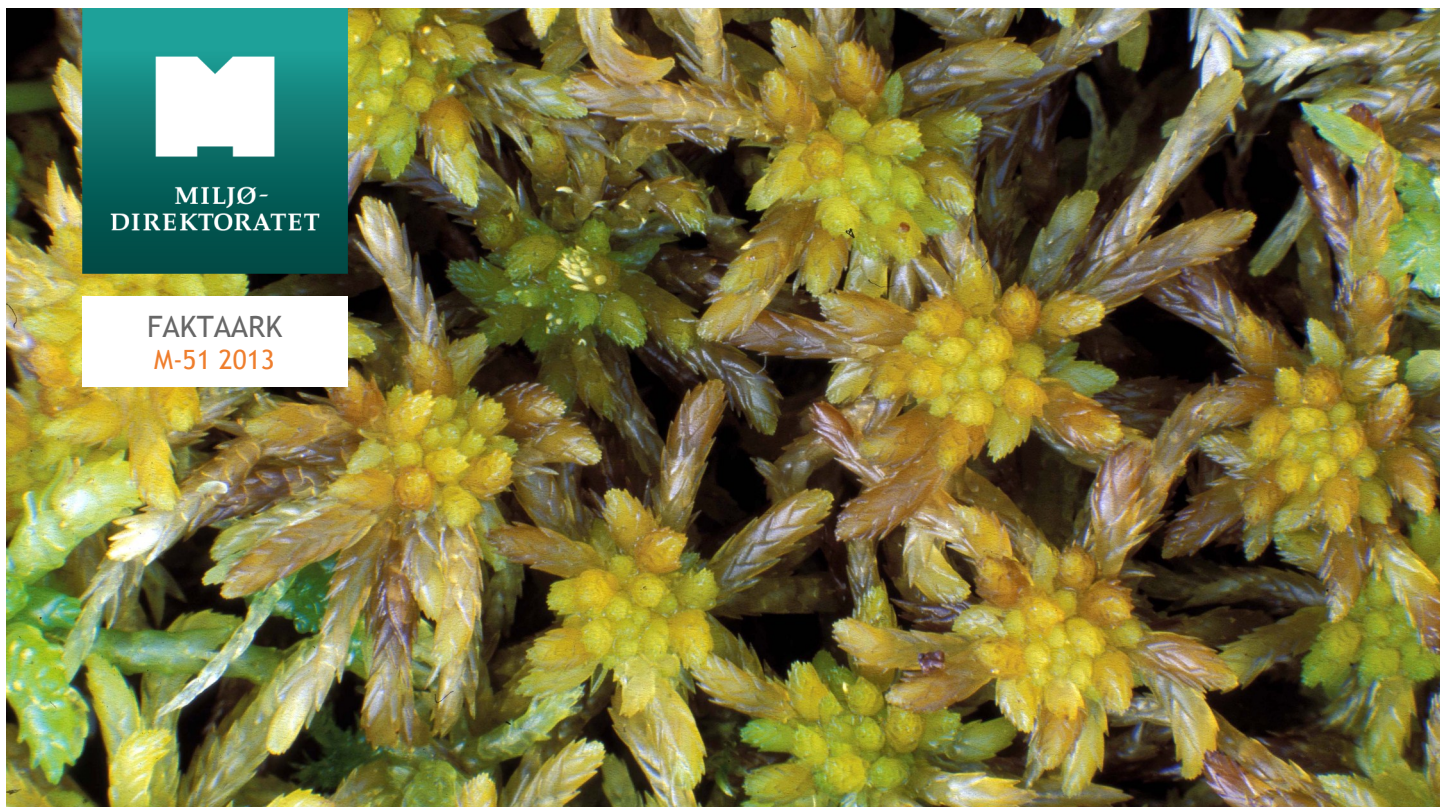

Foto: Trøndertorvmose. Foto: Kjell Ivar Flatberg.

Trøndertorvmose – *Sphagnum troendelagicum*

Dette er som navnet sier, en torvmose. Utseendemessig skiller den seg ikke særlig fra en rekke andre torvmoser. Arten ble første gang funnet, og formelt beskrevet i 1988 som en ny moseart for vitenskapen med grunnlag i materiale fra Høylandet kommune i Nord-Trøndelag. Herfra fikk den sitt navn; *Sphagnum troendelagicum*. Flatb.

Biologi og økologi

Trøndertorvmose vokser i myr, og funnstedene så langt indikerer at det er middels fuktig fattig jordvannsmyr på grunn torv i kanten av myrer som er det typiske voksestedet. Den er også sporadisk funnet på mer åpen myr og på bredden av myrtjern og langs myrbekker.

Arten vokser vanligvis i små matter eller puter, oftest sammen med andre torvmosearter. Noen ganger opptre den i litt større og mer artsrene matter. Det er ikke noe som tyder på at det er noe særpreg med myrhabitatene den er funnet voksende i, verken floristisk eller økologisk, men mer detaljerte studier av voksestedene kan gi annen informasjon.

Tilstand og utbredelse

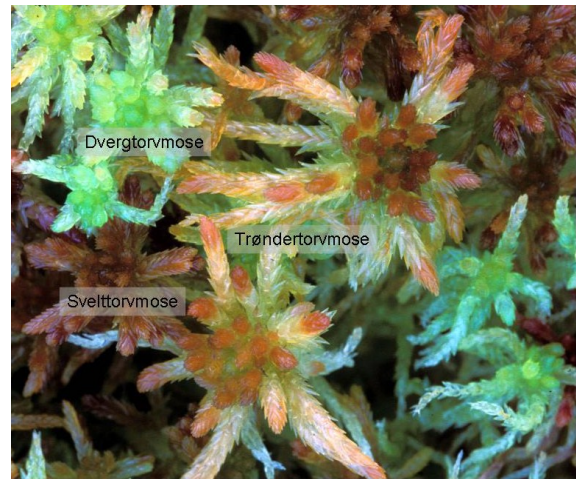
Arten har i dag en kjent utbredelse som omfatter ni områder i Namdalskommunene Fosnes, Grong, Høylandet og Overhalla samt Snåsa. Den er ikke funnet utenfor dette distriktet, og mosen er derfor med nåværende kunnskap endemisk for Nord-Trøndelag og Norge (endemisk betyr at arten bare er funnet i det aktuelle området, og ingen andre steder i verden). I Norsk Rødliste 2006 er trøndertorvmose klassifisert som sterkt truet (EN). Nærmere opplysninger om funnstedene kan du finne på <http://artkart.artsdatabanken.no>

Hva truer arten?

Den største trusselen mot artens overlevelse er trolig myrgrøfting og drenering. Men effekter av klimaendringer og klimasvingninger kan også være av betydning.

Historie/anekdote

- Trøndertorvmosen var ikke trønder likevel!
- Vi regner med at ingen arter torvmoser kan ha overlevd istiden og ettersom trøndertorvmosen bare er funnet i Nord-Trøndelag antok man at det var en "ung" art, dannet etter siste istid.
- Nyere forskning viser imidlertid at det er en mye eldre art som trolig oppstod for 40 000 år siden, som en hybrid av dvergtorvmose *Sphagnum tenellum* og svelttorvmose *Sphagnum balticum*. Og siden det skjedde for så lenge siden, kunne det ikke ha skjedd i Trøndelag, som var dekket av is på den tiden.
- Torvmose, eller *Sphagnum*, er den eneste slekten i bladmoseordenen Sphagnales.
- Det finnes flere hundre arter torvmoser, og de finnes i alle verdensdeler. I Norge har vi rundt femti arter.
- Torvmoser vokser i myrområder og som bunnvegetasjon i fuktig skog. Den vokser ved å danne celler på toppen, og så dør den på undersiden og danner torv.
- Torvmose inneholder det antiseptiske stoffet sphagnol, og ble tidligere brukt som omslag på sår og mot ormebitt og insektstikk.
- Den kan ta opp opptil 20 ganger sin egen vekt i vann.
- Torvmose er effektivt brensel, og tørket torv har blitt brukt frem til moderne tid også her i landet.

Blanding av trøndertorvmose (to store hoder i midten), dvergtorvmose (fem dominerende grønne hoder) og svelttorvmose (med fire, mest brunfargede hoder). © Kjell I. Flatberg.

FAKTA

Iverksatte tiltak: Det er utarbeidet et faggrunnlag for arten

Ansvar: FM Nord-Trøndelag

Kontaktpersoner: I Miljødirektoratet: Terje Klock

LENKER

www.forskning.no/artikler/2010/november/269431kst

www.forskning.no/artikler/2010/september/265976